

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส3615 (วิด)
รับที่ : ธ10551/54 / กลอง
วันที่ : 01 ธ.ค. 54 เวลา : 9:44

ที่ นร ๑๐๐๕/๔๗๖๔

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

วิด 2/323
1 ตตสฯ
๑.5๐๗

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง สรุปรายงานภาวะสังคมไตรมาสสามปี ๒๕๕๔

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานภาวะสังคมไตรมาสสามปี ๒๕๕๔ จำนวน ๙๐ ชุด

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำ
รายงานภาวะสังคมไตรมาสสามปี ๒๕๕๔ และได้จัดแถลงข่าวแก่สื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๒๔
พฤศจิกายน ๒๕๕๔ สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

จัดเข้าวาระ 13 ส.ค. 2554

๑. สรุปภาวะสังคมไทยในไตรมาสสามปี ๒๕๕๔

๑.๑ ในไตรมาสสาม ปี ๒๕๕๔ การจ้างงานเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๓ ร้อยละ ๑.๖
โดยที่การจ้างงานในสาขาการก่อสร้างเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ ๔.๔ อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๐.๗
เป็นผู้ว่างงาน ๒๖๒,๔๔๐ คน ลดลงจากอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๙ ในช่วงเดียวกันของปีก่อน
ผลตอบแทนค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนที่ยังไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๒ แต่
อัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเป็นร้อยละ ๔.๑ ส่งผลให้ค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๓.๐ สะท้อนตัวลง
จากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว

๑.๒ ตลาดแรงงานในไตรมาสสามยังอยู่ในสภาพตึงตัว แต่เริ่มผ่อนคลายลงบ้างเมื่อเทียบกับช่วง
เดียวกันของปีก่อน การขาดแคลนกำลังแรงงานที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของตลาดยังคงมี
ถึงแนวโน้มระยะยาวว่า ภาคเศรษฐกิจที่ใช้กำลังแรงงานเข้มข้นในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวไปสู่การ
พึ่งพาเทคโนโลยีที่เข้มข้นมากขึ้นควบคู่ไปกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
สนับสนุนให้การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่มีทักษะวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดและส่งเสริม
ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานควบคู่ไปกับการ
ลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมด้านกระบวนการผลิต

๑.๓ ภาวะอุทกภัยได้ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานและคุณภาพชีวิตแรงงาน โดยใน
ระยะสั้น การว่างงานจะเพิ่มขึ้นเป็นภาวะชั่วคราว คาดว่าในไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ อัตราการ
ว่างงานจะเท่ากับร้อยละ ๑.๔-๒.๓ หรือมีผู้ว่างงานประมาณ ๗.๓-๙.๒ แสนคน รายได้ของแรงงาน
ลดลงประมาณ ๑๕๗ ล้านบาท/วัน แต่รายจ่ายค่าครองชีพสูงขึ้น ต้องมีการพึ่งพิงการกู้ยืมมากขึ้นหรือ
ลดการออมลง สำหรับในระยะยาว ตลาดแรงงานมีแนวโน้มกลับมาตึงตัวตามโครงสร้างเดิม ภาค
ธุรกิจเอกชนมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์และเครื่องจักรในภาคอุตสาหกรรมและมีแนวโน้มปรับลดความ

เข้มข้นของการใช้แรงงานลง ตามทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากขึ้นและแนวทางลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนแรงงาน

๑.๔ หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยเฉพาะในช่วงปลายปี ในช่วงครึ่งแรกปี ๒๕๕๔ หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยสูงขึ้นเป็น ๑๓๖,๕๖๒ บาทต่อครัวเรือน จาก ๑๓๔,๖๙๙ บาทในปี ๒๕๕๒ แต่สัดส่วนจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินลดลงเป็นร้อยละ ๕๖.๙ จากร้อยละ ๖๐.๙ ในปี ๒๕๕๒ และปี ๒๕๕๓ และคาดว่าในช่วงที่เหลือของปีหนี้สินครัวเรือนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในขณะที่การออมลดลง เนื่องจากรายได้ลดลงจากผลกระทบน้ำท่วม แต่ค่าครองชีพเพิ่มขึ้นทั้งในช่วงน้ำท่วมและในระหว่างการฟื้นฟูหลังน้ำลด ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ ค่าเช่าที่พักอาศัยชั่วคราวในกรณีที่ที่พักอาศัยเดิมถูกน้ำท่วม ค่าเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ค่าเดินทางประจำวัน ราคาอาหารและสินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น และมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและฟื้นฟูบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน โดยที่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและขาดหลักทรัพย์สินจำเป็น รวมทั้งกลุ่มที่มีหนี้สินเดิมที่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้มาแล้ว ก็อาจมีความจำเป็นต้องพึ่งพิงเงินกู้ยืมจากระบบสถาบันการเงินมากขึ้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องส่งสัญญาณการป้องกันไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ

๑.๕ ยังต้องเฝ้าระวังสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ประสบภัยน้ำท่วมอย่างต่อเนื่อง พบว่าเป็นโรคน้ำกัดเท้าร้อยละ ๗๐ มีปัญหาสุขภาพจิตซึ่งมีสะสมสูงถึง ๑๒๑,๗๘๘ รายในช่วง ๒๕ ก.ค.-๒๕ พ.ย. ๕๔ ขณะที่ดัชนีความสุมวลรวมของคนไทยลดลงอยู่ที่ ๕.๙๘ ในเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงน้ำท่วมในหลายพื้นที่ ขณะที่ประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง มีผู้เจ็บป่วยรวม ๑๒๒,๕๕๖ ราย ลดลงร้อยละ ๒๙.๑ โดยเฉพาะโรคไข้เลือดออกและไข้หวัดใหญ่ลดลง โรคที่ยังเป็นปัญหาสำคัญคือ โรคปอดอักเสบ มีผู้ป่วยมากกว่า ๕ หมื่นรายเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ ๔.๘ รวมทั้งโรคมือเท้าปาก พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมาก ส่วนใหญ่พบในเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ลงมา

๑.๖ ในช่วงประเทศไทยกำลังประสบภาวะอุทกภัยและการฟื้นฟูหลังน้ำลด มีประเด็นที่ผู้บริโภคควรรู้สิทธิและสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองต่าง ๆ ได้แก่ (๑) สิทธิในการระงับการใช้บริการโทรคมนาคม เช่น อินเทอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์พื้นฐาน ฯลฯ โดยไม่ต้องจ่ายค่าบริการ (๒) สิทธิและความคุ้มครองของการประกันภัยทรัพย์สินของตน เช่น ในกรณีการประกันภัยรถยนต์บางประเภทให้ความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ (๓) การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น ซึ่งได้รับผลกระทบจากการกักตุนสินค้าและการขาดแคลนสินค้าในช่วงอุทกภัยที่ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นหรือไม่สามารถหาซื้อได้ ดังนั้น การให้ข้อมูลและความรู้เพื่อให้ผู้บริโภคสิทธิจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคปกป้องและพิทักษ์สิทธิของตนเอง ขณะเดียวกันก็ต้องติดตามและกำกับให้การปฏิบัติมีความเป็นธรรม ได้แก่ (๑) การกำกับดูแลในเรื่องการจ่ายสินไหมให้รวดเร็วและเป็นไปตามความคุ้มครองที่กำหนด และ (๒) การเฝ้าระวังและคุ้มครองผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการในราคาที่เหมาะสมและเพียงพอในช่วงน้ำท่วมและหลังน้ำลด

๑.๗ คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าของปีเดียวกันร้อยละ ๒๑.๕ และคาดว่าคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินจะเพิ่มขึ้นในไตรมาสสุดท้าย โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดอุทกภัย ประชาชนส่วนใหญ่ต้องละทิ้งบ้านเรือน/ทรัพย์สิน ส่วนคดียาเสพติดมีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ ๔๑.๔ ของคดีอาญารวม มีการจับกุม ๘๑,๔๕๗ คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๘ ส่วนอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ ๒๐.๘ แต่มีจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นจากลักษณะการเกิดอุบัติเหตุที่รุนแรงมากขึ้น ในด้านการคุ้มครองด้าน

สุขภาพ ในช่วงวิกฤตการณ์น้ำท่วมมีความพร้อมระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขรองรับผู้ประสบภัย รวมทั้งผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุดได้

๑.๘ ความผันแปรของภูมิอากาศจากสภาวะโลกร้อน ทำให้ประเทศไทยประสบกับอุทกภัยครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ ๕๐ ปี เป็นสัญญาณเตือนที่ต้องเร่งวางระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เป็นรูปธรรม ตั้งแต่การวางแผนป้องกันระบบการเตือนภัย การเยียวยา/บรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟู/การพัฒนาหลังเหตุการณ์ รวมทั้งมีการสร้างความตระหนักในการเตรียมรับมือกับภัยธรรมชาติในลักษณะเชิงรุกมากขึ้น เตรียมพร้อมประชาชนให้พร้อมช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนและรัฐบาล “ชุมชนจัดการภัยพิบัติ” หรือ “การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน” (Community-based Disaster Risk Management: CBDRM) จะมีความสำคัญมากขึ้น เป็นการวางแผนป้องกันและรับมือร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่โดยอาศัยพลังร่วมของทั้งประชาชน ท้องถิ่นและชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน ชุมชนจัดการภัยพิบัติจะสามารถตอบสนองต่อการลดความเสี่ยงและแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ในหลายประเทศที่ประสบกับปัญหาภัยพิบัติและมีความเสี่ยงนั้น มีการดำเนินการในหลายรูปแบบ CBDRM เช่น ในประเทศฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ อินโดนีเซียและพม่า เป็นต้น

๒. เรื่องเด่นประจำฉบับ “ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง : ผลกระทบจากมหาอุทกภัย”

๒.๑ ลักษณะทางประชากรและสังคมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยและคนจนในเมืองสะท้อนถึงรูปแบบการดำรงชีวิตที่มีความอ่อนไหวและล่อแหลมต่อภัยพิบัติมากกว่ากลุ่มอื่น และเมื่อเกิดภัยพิบัติผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตมักจะรุนแรงกว่ากลุ่มอื่นและฟื้นตัวได้ช้ากว่า การสำรวจแสดงว่าร้อยละ ๗๐.๕ ของผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองนั้นอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล ส่วนใหญ่ย้ายมาจากที่อื่น และลักษณะที่สะท้อนถึงความอ่อนไหว คือ (๑) การประกอบอาชีพ ได้แก่ พนักงานบริษัท/ห้างร้าน/ร้านค้า ค้าขาย ลูกจ้างรายวัน/รายชิ้นงาน รับจ้างทั่วไป และขับรถ/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ ๕๗.๙ มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาทต่อเดือน (๒) ประชาชนที่ไม่ได้ครอบครองที่อยู่อาศัยอย่างมีสิทธิ์ตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์มีสัดส่วนค่อนข้างสูง โดยที่ร้อยละ ๖๕ เป็นเจ้าของบ้าน แต่เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะหรือที่บุกรุกร้อยละ ๑๖.๖ และ (๓) มีปัญหาแออัดเสื่อมโทรมและไม่มีทะเบียนบ้าน ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ ปัญหาขยะ ทางระบายน้ำและมลภาวะทางกลิ่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นรุนแรงทั้งด้านรายได้ที่ลดลง ไม่มีประกันสังคม ความเสียหายของทรัพย์สินและเครื่องใช้ในบ้านเมื่อเทียบกับทรัพย์สินทั้งหมดที่เป็นสัดส่วนที่สูง รวมทั้งผลกระทบด้านสุขภาพเพราะขาดสุขอนามัย

๒.๒ รัฐบาลได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โดย (๑) มาตรการเร่งด่วนช่วงวิกฤต ได้แก่ การแจกถุงยังชีพ การจัดหาปัจจัยสี่ การจัดส่งอุปกรณ์กู้ภัย ยานพาหนะ อพยพผู้ประสบภัยและจัดหาศูนย์พักพิงให้ความช่วยเหลือ (๒) มาตรการช่วยเหลือหลังน้ำลด ได้แก่ เงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย ๕,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน การชดเชยค่าเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน การลดค่าครองชีพ การผ่อนผันด้านการชำระหนี้และสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ และมาตรการภาษี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามการดำเนินการให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยในชุมชนเมืองสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ ผลการสำรวจของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญแสดงว่าประชาชนในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๓๑.๔ คาดว่ารายได้จะลด ขณะที่ประมาณครึ่งจะมีรายได้เท่าเดิม ร้อยละ ๖๗.๒ ได้รับผลกระทบจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการกักตุนอาหาร น้ำดื่ม และอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม รวมทั้ง

ปัญหาค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้นหลังน้ำลด สำหรับความต้องการหลังน้ำลดร้อยละ ๖๕ ขอให้ช่วยซ่อมแซมที่พิทักษ์ ร้อยละ ๕๙.๓ แก้ไขปัญหาราคาสินค้า ร้อยละ ๕๔.๖ แก้ไขปัญหาคนว่างงาน รวมถึงการหาแนวทางป้องกันน้ำท่วมในอนาคตและช่วยเหลือเรื่องสภาพคล่อง

๒.๓ ข้อเสนอแนะในการเตรียมรับมือภัยพิบัติเพื่อลดความสูญเสียในอนาคต โดยจะต้องวางแผนอย่างต่อเนื่องครบกระบวนการเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ประกอบด้วย การป้องกันและบรรเทาผลกระทบ การเตรียมพร้อมและการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน การฟื้นฟูบูรณะและการพัฒนา ทั้งนี้ โดย (๑) การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูให้กับผู้ประสบภัยควรคำนึงถึงแต่ละกลุ่มเป้าหมายซึ่งแตกต่างกัน และโอกาสที่คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการคุ้มครอง (๒) การใช้แนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน (๓) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมในระบบปกติให้ครอบคลุมและสามารถรองรับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติ เช่น การมีระบบประกันภัยโดยรัฐสนับสนุนบางส่วน เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชนและลดภาระการใช้จ่ายภาครัฐ (๔) การบรรจุแผนการลดความเสี่ยงและการปรับตัวภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงภัยพิบัติไว้ใน “การวางแผนการบริหารจัดการเมือง” และ (๕) การมีระบบข้อมูลและติดตามการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือและฟื้นฟูอย่างทั่วถึง สำหรับในระยะสั้นมีความจำเป็นต้องพิจารณาลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่จัดให้ ทั้งในเรื่องของการไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มีสัญญาการเช่าบ้าน ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำของสถาบันการเงินของรัฐ การไม่ได้รับขดเชยรายได้เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระและลูกจ้างรายวันโดยไม่ได้เป็นผู้ประกันตน ตลอดจนการไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการภาษีเนื่องจากส่วนใหญ่ผู้มีรายได้น้อยได้รับการยกเว้นภาษีหรือจ่ายในจำนวนน้อยอยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อนุมัติ

(นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง)

รองนายกรัฐมนตรี

๘ ธ.ค. ๒๕๕๔

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐๒-๒๔๑๔๔๓๑ โทรสาร ๐๒-๒๔๑๔๔๓๑

E-mail: Pattama@nesdb.go.th

เมื่อวันที่

13 ธ.ค. 2554

ลงมติว่า

ทราบ

ที่ ๑๖๕ ๐๕๐๖/๓๑๙๖/๓

สว. ๒ ๐.๔.๕๕

เรียน รอง-นรม. (นายกิตติรัตน์) ผ่าน รัฐ-นร. (นายสุรวิทย์ฯ)

สศช. ขอให้นำสรุปรายงานภาวะสังคมไตรมาส

ปี ๒๕๕๔ เสนอ ครม. ทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้นำเรื่องนี้

เสนอ ครม. ทราบ ตามที่ สศช. เสนอ

(นายอำพน กิตติอำพน)

เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี